

'Zo heeft de euro geen toekomst'

Discipline en solidariteit zijn de hoekstenen van elke muntunie. Maar in het eurosysteem brak Griekenland eerst de discipline af en nu blaast Duitsland de solidariteit op. Een vernedering door het IMF lijkt nodig om een implosie van de euro te voorkomen. DOOR DAAN KILLEMAES

"Dit geruzie is pijnlijk voor Europa en riskeert het hele eurosysteem te destabiliseren. We riskeren van de ene crisis naar de andere te sukkelen. Ieders belang wordt geschaad. Zo'n euro heeft geen toekomst. De hulp van het Internationaal Muntfonds (IMF) zal dat niet veranderen", zegt een hoorbaar ontgoochelde professor Paul De Grauwe (KU Leuven). "De rente die Griekenland nu moet betalen, is moordend, terwijl de eurolanden en de Europese Cen-

trale Bank met een krachtig signaal die rentevoet omlaag kunnen duwen."

Frankrijk voert de eurolanden aan die Griekenland willen helpen via bilaterale leningen of waarborgen op Griekse leningen, maar Duitsland ligt dwars. Bondskanselier Angela Merkel wil geen eurocent steun geven aan de zondaars die genoten van de baten van de deelname aan de euro, maar de spelregels van de muntunie — vaak over uw concurrentiekracht, houd uw overheidsfinanciën onder controle — aan hun laars laptten.

Dat de Franse banken meer Griekse

overheidsobligaties in portefeuille hebben dan de Duitse banken, dat speelt natuurlijk ook mee in de compleet verschillende zienswijze van Frankrijk en Duitsland. De Europese lentetop belooft op zijn zachts gezegd boeiend te worden.

Duitsland wil voorlopig niet opdraaien voor dat gebrek aan discipline en wijst op de *no bail-out* clause in het Verdrag van Maastricht, een clause die precies bedoeld was om dergelijk vrijbuitersgedrag te ontmoedigen. Maar, zegt De Grauwe: "Die *no bail-out* clause erbij slepen, is onzin. De andere eurolanden zijn niet ver-

plicht om Griekenland te helpen, maar kunnen dat wel doen. Duitsland voert die clausule op als voorwendsel voor een intern politiek probleem.”

“De Duitse publieke opinie is radicaal tegen steun aan de Grieken. Wat mij het meeste treft, is dat Duitsland niet solidair wil zijn met de Grieken, maar wel miljarden euro’s veil had voor bankiers die evenveel boter op het hoofd hebben. Maar zonder die solidariteit heeft een muntunie geen toekomst.”

José Manuel Barroso, de voorzitter van de Europese Commissie, riep dinsdag Duitsland op een reddingsplan voor Griekenland te steunen. “Er is geen stabiliteit zonder solidariteit. En Duitsland heeft belang bij financiële stabiliteit in de eurozone”, zei Barroso.

Het eurosysteem wordt al jaren langzaam maar zeker uit elkaar getrokken door onderhuidse spanningen.

IMF is nodig

Griekenland zegt het tegen deze rentevoeten niet te kunnen redden, al heeft het land officieel nog niet om hulp gevraagd. In april staat het land in elk geval voor een nieuwe test, als een pak schulden (ongeveer 20 miljard euro) gherfinancierd moet worden. Als Duitsland dwars blijft liggen en de Grieken geen steun wil geven, dan moet Athene wellicht naar het IMF in Washington belten.

“Een gezamenlijke interventie van het IMF en Europa is de meest waarschijnlijke oplossing. Griekenland heeft een boeman nodig die de nodige interne discipline kan afdwingen. Duitsland kan die rol van vervelende, neutrale scheids- ▶

Het is niet wachten op Godot, maar op Dehaene

De federale budgetcontrole was een fluitje van een cent. Met dank aan een betere economie en Belgacom. Voor een duurzaam begrotingsherstel is het wachten op Godot. Dat komt er niet zonder grondige veranderingen. Zoals het duidelijk aflijnen wie wat doet en wie wat betaalt. Zo iets vraagt een omvangrijke staatshervorming die in de grondwet vastlegt wat de Belgische federatie doet en al het andere in handen van de deelstaten legt.

De federatie heeft recht op meer geld. Door de betere conjunctuur moet de in hoge geldnood verkerende federale overheid meer middelen overhevelen naar de deelstaten. Vlaanderen benadrukt dat het geen grotere inspanningen wil doen om het Belgische huishouden op weg naar gezonde financiën te helpen. Het zuiden van het land beschouwt het extra geld dat ze in kas krijgt dan weer als een akkefietje, gezien de vele middelen die het op tafel moest leggen door de economische crisis.

Zo komen we er nooit. We zijn nog heel ver weg van het aan elkaar knopen van de eindjes. De politici moeten knopen doorhakken en dat gebeurt beter vroeg dan laat. Feitelijk is het al laat, heel laat, en kunstmatig opgefokte bijeenkomsten van de zes regeringen die ons land telt, zullen geen zoden aan de dijk zetten.

Het vals ogende samenwerkingsfederalisme dat de politici in het Egmontpaleis tentoonspreiden, oversteeg zelfs het niveau van de perceptie niet. Triestig. Er beweegt niets zolang er geen zicht is op de splitsing van de kieskring Brussel-Hal-

le-Vilvoorde. Koninklijk loodgieter Jean-Luc Dehaene legde de deadline daarvoor op 18 april. Wordt het buigen of barsten? Krijgen we de grote kladderadatsch? Het nakende Europese voorzitterschap van ons land, in de tweede helft van het jaar, doet het tegendeel voorspellen. Het is dus niet wachten op Godot, maar op Dehaene.

Waar we niet meer moeten op wachten, zijn de pensioenplannen van de politieke partijen. Het jongste in de rij komt van CD&V. Het ziet er in Vlaanderen naar uit dat zich een meerderheid aftekent om de pensioenleeftijd te laten vallen ten gunste van een pensioenberekening op basis van de loopbaanjaren. Het zou allerminst verbazen dat ze dat onder de taalgrens niet zien zitten. Een volledig pensioen na 45 jaar werken, poneren de Vlaamse christendemocraten. Dat lijkt te veel van het goede voor een samenleving waar het een rareiteit werd dat een werknemer op zijn zestigste nog aan de slag is.

Politici maken plannen. Het is alvast een begin. Daarmee is het glas een tiende vol. Nog negen tienden te gaan. Gezien het komende Europese voorzitterschap geraakt het pensioenglas dit jaar niet meer vol. Dat zal, door nakende verkiezingen, ook niet in de eerste maanden van 2011 gebeuren. Laat ons hopen dat de politieke klasse na de komende federale stembusslag eindelijk werk maakt van de grote hervormingen die het welzijn van de bevolking moeten blijven waarborgen. Onze gekozenen weten al zo lang dat er geen ontkomen aan is. De bevolking ook. Het is hoog tijd voor actie. (7)

Politici maken plannen. Dat is alvast een begin.

rechter niet spelen, maar het IMF wel”, zegt Peter De Keyser, hoofdeconoom van Petercam.

Als de Europese muntunie een relatief klein probleem als Griekenland niet kan oplossen, is een vernederende interventie van het IMF nodig om de stabiliteit van het eurosysteem op langere termijn te garanderen. Want als Griekenland kraakt, dan is de kans op besmetting naar andere eurolanden heel groot.

“Griekenland zou het eerste industrieland zijn dat zijn schulden niet de baas kan. De rente zou in heel Europa stijgen, wat ook zware gevolgen zou hebben voor de Belgische begroting. Griekenland is de grote repetitie die niet mis mag gaan. Duitsland viseert daarom Griekenland om de aandacht van andere landen af te leiden en het besmettingsgevaar te beperken. Duitsland wil de grens trekken bij Griekenland. Als het verder gaat, dan hoeft de euro voor Duitsland niet meer”, zegt De Keyser.

Een land uit de euro gooien of zelf als land uit de euro stappen, het is volgens de verdragen die de euro verankeren zo goed als uitgesloten, toch niet op papier. Om op langere termijn een minimum aan solidariteit tussen de eurolanden en de nodige discipline van elk euroland af te dwingen, is een nieuw consolidatiepact nodig, zo is te horen in Europese kringen. In dat pact zou elk land op een geloofwaardige manier een weg uit het schuldenmoeras uitstippelen.

Moeten obligatiehouders meebetalen?

Intussen kunnen de Grieken wat solidariteit gebruiken, want ze staan voor een loodzware opdracht. Niet alleen moeten de overheidsfinanciën op een bijzonder draconische manier gesaneerd worden, de Grieken moeten ook hun concurrentiekracht herstellen. De combinatie van beide maakt dat de Grieken voor jaren van én forse bezuinigingen én loonmatiging (of zelfs een loondaling) staan om de concurrentiekracht te herstellen op een moment dat de Griekse economie het lastig heeft.

Dat verlies aan Griekse slagvaardigheid kwam er niet van vandaag op morgen. Al sinds de toetreding tot de euro, ruim tien jaar geleden, brokkelde de Griekse concurrentiekracht af, net als in Spanje, Ier-

EUROPESE TOP
De Duitsers moeten wat Grieks worden en vice versa.

land, Portugal en Italië. De financiële markten, die nu Griekenland de wacht aanzeggen, en de Europese Unie stonden erbij en keken ernaar. Dat verlies van concurrentiekracht in het zuiden van het eurogebied kwam Duitsland trouwens niet slecht uit, want het maakte de Duitse exportmachine extra puntig. “Daarom is de houding van Duitsland ten opzichte van Griekenland niet altijd even goed te verdedigen”, zegt Etienne De Callatay, hoofdeconoom van Bank Degroof.

De klassieke uitweg om een concurrentieprobleem weg te werken, is een devaluatie van de munt, maar dat wapen is Griekenland & co ontnomen door de euro-realistie. Fiscale transfers en arbeidsmobiliteit zijn in een ‘echte’ muntunie andere mechanismen om de pijn te verzachten en de economie tijd te geven om zich aan te passen. In het eurogebied zijn die instrumenten er nauwelijks en dus moeten de Grieken meteen vol gas bezuinigen en inleveren.

De vraag is of de bevolking dit pikt, waarbij de kans bestaat dat de Griekse regering de handdoek in de ring moet gooien en een deel van de buitenlandse schuld niet terugbetaalt of om een schuldherschikking vraagt. Dit zou een doorstart van de Griekse economie gemakkelijker maken, in plaats van jaren een deflatoir beleid te moeten voeren in een deflatoire wereld.

Een aanhoudende recessie, of in het beste geval armtierige groei, teistert de Griekse economie dan jaren. “Nu moet de Griekse bevolking de herstructurering volledig dragen. Maar waarom zouden de obli-

gatiehouders niet meebetalen? Ze kregen een risicopremie op Grieks papier, wel laat die belegger dan ook een deel van het risico dragen”, zegt De Callatay.

Spanningen binnen eurohuwelijk

De Duitsers willen die solidariteit voorlopig niet opbrengen en ze dreigen de lijnen naar Griekenland en andere zondige eurolanden door te snijden. En de Grieken kunnen mogelijk de discipline niet opbrengen om aan boord van de euro te blijven. Het IMF kan op korte termijn het euroschip drijvende houden, maar op langere termijn is er meer nodig om de euro van de verdrinkingsdood te redden.

Het eurosysteem wordt al jaren langzaam maar zeker uit elkaar getrokken door onderhuidse spanningen. De Duitse groei-strategie van loonmatiging en exportoverschotten en de zuiderse strategie van een schuldengedreven consumptie pasten maar in hetzelfde euroschoentje zolang de beleggers goedkoop de tekortlanden financierden. De crisis heeft die geldstroom afgesneden.

De Duitsers moeten wat meer Grieks moeten worden: wat toegeven op hun exportstrategie en wat meer durven te spenderen, zoals de Franse minister van economie Christine Lagarde al expliciet vroeg. En de Grieken moeten wat meer Duits worden, beter waken over de economische orthodoxie, om het eurohuwelijk voor beide partijen leefbaar te houden. Of zoals de Amerikanen het vaak zeggen: de euro is geen munt, maar een experiment. (T)